

Factors Affecting the Development of Zurkhaneh Sports in Iran with a Futures Studies Approach

1. Mohammad Reza Mouchani^{id}: PhD Student, Department of Sports Management, CTC, Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Ali Zarei^{id}*: Department of Sports Management, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

3. Zahra Haji Anzaehaei^{id}: Assistant Professor, Department of Sports Management, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

*Corresponding Author's Email Address: a.zarei@iauctb.ac.ir

Abstract:

The purpose of this study is to identify the key factors influencing the development of Zurkhaneh sports in Iran using a futures studies approach. This applied research was conducted using a mixed-methods design (qualitative–quantitative). The statistical population consisted of academic experts and traditional sports veterans, selected purposefully via snowball sampling. Data collection tools included two questionnaires (impact/certainty) and one matrix questionnaire, all validated by experts. The reliability of the tools was confirmed through Cronbach's alpha, with coefficients of 0.967 and 0.901 for the respective questionnaires. Analysis using MICMAC software identified seven key factors influencing the future development of Zurkhaneh sports: (1) regular organization of competitions at schools, universities, and traditional gymnasiums; (2) enhanced coordination between government and parliament in allocating budgets for ancient sports; (3) alignment among sports federations and national bodies in event organization; (4) utilization of non-sport organizations such as municipalities and armed forces to increase public participation; (5) increased engagement from non-sport entities like labor unions, students, and military personnel; (6) provincial league development; and (7) strategic use of mass media to raise public awareness. The results reveal that there is a lack of integrated structure and coordination among institutions involved in Zurkhaneh sports. Fragmented efforts and the absence of a unified strategic framework limit its national development. Addressing these coordination gaps is crucial for the effective planning and governance of this cultural and athletic heritage.

Keywords: Development, Zurkhaneh Sports, Futures Studies, Strategic Planning, Key Factors.

How to Cite: Mouchani, M. R., Zarei, A., & Haji Anzaehaei, Z. (2025). Factors Affecting the Development of Zurkhaneh Sports in Iran with a Futures Studies Approach. *Management, Education and Development in Digital Age*, 2(2), 1-16.

عوامل موثر بر توسعه ورزش زورخانه‌ای کشور با رویکرد آینده پژوهی

۱. محمدرضا موچانی^{ID}: دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. علی زارعی^{ID}*: دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۳. زهرا حاجی انزهایی^{ID}: استادیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: a.zarei@iauctb.ac.ir

چکیده

این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر اجرا، به روش هدف این پژوهش شناسایی عوامل موثر بر توسعه ورزش زورخانه‌ای در ایران با رویکرد آینده پژوهی است. آمیخته کیفی-کمی انجام شد. جامعه آماری شامل خبرگان دانشگاهی و پیشکسوتان ورزش باستانی بود که به صورت هدفمند و با روش گلوله‌برفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل دو پرسش‌نامه تأثیرگذاری/قطعیت و یک پرسش‌نامه ماتریسی بود که روایی آن‌ها توسط خبرگان تأیید شد. همچنین برای بررسی پایایی از آزمون تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار میک‌مک نشان داد که هفت عامل کلیدی در توسعه ورزش زورخانه‌ای مؤثرند. آلفای کرونباخ استفاده شد که ضرایب ۰.۹۶۷ و ۰.۹۰۱ به دست آمد. این عوامل عبارتند از: برگزاری منظم مسابقات در مدارس، دانشگاه‌ها و زورخانه‌ها؛ هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه ورزش باستانی؛ هماهنگی فدراسیون‌ها با سایر نهادهای ملی؛ استفاده از ظرفیت شهرداری‌ها و نیروهای مسلح برای افزایش مشارکت؛ گسترش همکاری با سازمان‌های غیرورزشی مانند کارگران و دانشجویان؛ یافته‌ها نشان دادند که نظام هماهنگی و برنامه‌ریزی یکپارچه در راه‌اندازی لیگ‌های ورزش باستانی در سطح استان؛ و همکاری با رسانه‌ها برای ارتقاء آگاهی عمومی ورزش زورخانه‌ای وجود ندارد و نهادهای مرتبط به صورت مجزا عمل می‌کنند. این خلأ ساختاری باید در سیاست‌گذاری و مدیریت کلان ورزش زورخانه‌ای مدنظر قرار گیرد.

کلیدواژگان: توسعه، ورزش زورخانه‌ای، آینده‌پژوهی، برنامه‌ریزی/استراتژیک، عوامل کلیدی

نحوه استناددهی: موچانی، محمدرضا، زارعی، علی، و حاجی انزهایی، زهرا. (۱۴۰۴). عوامل موثر بر توسعه ورزش زورخانه‌ای کشور با رویکرد آینده پژوهی، مدیریت، آموزش و توسعه در عصر دیجیتال، ۲(۲)، ۱۶-۱.

مقدمه

در دنیای پرتلاطم و به سرعت در حال تغییر امروز، برنامه ریزی برای آینده از جمله ضرورت‌های اساسی در حوزه‌های مختلف از جمله ورزش به شمار می‌آید. در همین راستا، آینده‌پژوهی به عنوان رویکردی نوین و کاربردی، نقش مهمی در سیاست‌گذاری و توسعه پایدار ورزش‌های ملی و بومی ایفا می‌کند. ورزش زورخانه‌ای به عنوان یکی از نمادهای فرهنگی، تاریخی و ملی ایران، دارای ویژگی‌هایی منحصر به فرد است که آن را از سایر رشته‌های ورزشی متمایز می‌سازد. این ورزش نه تنها ابزاری برای ارتقاء سلامت جسمانی بلکه بستری برای انتقال ارزش‌های اخلاقی، جوانمردی، فتوت و روحیه پهلوانی است (Bahaar, 2009). با این حال، توسعه این ورزش اصیل در گرو شناخت عوامل مؤثر بر آن و تدوین برنامه‌هایی جامع و آینده‌نگرانه است.

نخستین گام در مسیر توسعه ورزش زورخانه‌ای، تحلیل تحولات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور و انطباق آن‌ها با الزامات این ورزش است. در واقع، تحولات جهانی و ظهور فناوری‌های نوین موجب شده‌اند که تمامی عرصه‌های اجتماعی از جمله ورزش، دچار تغییراتی بنیادین شوند که این مسئله لزوم بهره‌گیری از روش‌های آینده‌پژوهانه را دوچندان می‌کند (Zali, 2013). آینده‌پژوهی بر پایه این اصل استوار است که برخی از آینده‌ها محتمل‌تر و مهم‌تر از سایرین هستند و لذا با بهره‌گیری از تفکر سیستمی، سناریونویسی و تحلیل روندها، می‌توان مسیرهای بهینه توسعه را شناسایی کرد (Khazaei, 2017; Nazemi, 2017).

مطالعات نشان داده‌اند که بسیاری از مشکلات ورزش کشور ناشی از نبود برنامه‌ریزی راهبردی، نبود هماهنگی نهادی و موازی‌کاری بین دستگاه‌های مرتبط است (Qarrah, 2014; Shabani et al., 2014). این مسئله در ورزش زورخانه‌ای نیز به وضوح قابل مشاهده است. به رغم قدمت و غنای فرهنگی این ورزش، ساختار مدیریتی آن فاقد انسجام، هماهنگی و پویایی لازم برای پاسخگویی به نیازهای روز جامعه است (Hosseini, 2022). از سوی دیگر، در بسیاری از کشورها، توسعه ورزش‌های ملی و بومی در قالب برنامه‌های راهبردی و با مشارکت نهادهای مختلف از جمله دولت، رسانه، آموزش و پرورش و شهرداری‌ها انجام می‌شود (Green, 2017)، حال آن‌که در ایران، چنین هماهنگی و نظام‌مندی به ندرت مشاهده می‌شود.

بنابراین، استفاده از مدل‌های آینده‌پژوهی و ابزارهایی همچون تحلیل اثرات متقابل، سناریونویسی و میک‌مک، فرصتی را فراهم می‌آورد تا بتوان با بهره‌گیری از نظرات خبرگان و تحلیل عوامل کلیدی، تصویری شفاف و علمی از مسیر توسعه ورزش زورخانه‌ای ارائه کرد (Bell, 2020; Blind & Cuhls, 2018). پژوهش‌هایی که با این رویکرد در حوزه ورزش انجام شده‌اند، نشان داده‌اند که عوامل متعددی بر توسعه یک رشته ورزشی مؤثرند که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به سیاست‌های کلان دولت، حمایت‌های مالی، مشارکت نهادهای غیردولتی، آموزش مربیان و ورزشکاران، زیرساخت‌های مناسب و همچنین ارتقاء آگاهی عمومی اشاره کرد (Farahani et al., 2016; Sotiriadou & Shilbury, 2020).

بر همین اساس، پژوهش حاضر درصدد است تا با بهره‌گیری از رویکرد آینده‌پژوهی و با استفاده از ابزارهای علمی، عوامل مؤثر بر توسعه ورزش زورخانه‌ای را شناسایی و تحلیل نماید. یافته‌های حاصل از مطالعات پیشین نشان می‌دهد که در بسیاری از موارد، نبود هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه، فقدان نظام راهبردی برای برگزاری مسابقات، و نبود مشارکت فراگیر نهادهایی چون شهرداری‌ها، آموزش و پرورش و نیروهای مسلح، موجب شده تا توسعه این ورزش با چالش‌هایی جدی مواجه گردد (Fathi et al., 2019; Padash et al., 2021; Rashidlamir et al., 2018).

از منظر فرهنگی، ورزش زورخانه‌ای یکی از سرمایه‌های معنوی ملت ایران به شمار می‌رود که توانایی ایجاد همبستگی اجتماعی و ارتقاء هویت ملی را دارد (Siyavashi, 2015). این ورزش نه تنها با اسطوره‌ها و قهرمانان ملی چون پوریای ولی و تختی پیوند دارد بلکه در ساختار آیینی خود، مفاهیم ارزشمندی چون احترام به پیشکسوت، همکاری، نظم و صداقت را ترویج می‌دهد (Hosseini, 2022). با این وجود، بهره‌برداری کامل از ظرفیت‌های فرهنگی آن مستلزم نهادینه‌سازی این ورزش در سطوح مختلف جامعه، از مدارس تا دانشگاه‌ها و باشگاه‌های مردمی است.

پژوهش‌هایی که در زمینه ورزش‌های دانش‌آموزی و دانشگاهی با رویکرد آینده‌پژوهی انجام شده‌اند نیز بر اهمیت سنجش عدم قطعیت‌ها، شناسایی عوامل کلیدی و تدوین سناریوهای توسعه تأکید کرده‌اند (Fathi et al., 2019; Shoole Kooh Shouri et al., 2021). به‌عنوان مثال، در پژوهش پترا (۲۰۱۶) در زمینه سنجش آثار تغییرات جمعیتی بر تقاضای توریسم ورزشی، استفاده از برنامه‌ریزی سناریویی ابزاری مؤثر در پیش‌بینی و برنامه‌ریزی منابع عنوان شده است (Petra, 2016). مشابه این رویکرد را می‌توان برای توسعه ورزش زورخانه‌ای در ایران نیز به‌کار گرفت؛ به‌ویژه در زمینه‌هایی همچون مشارکت جوانان، بهره‌گیری از رسانه، و حمایت از زیرساخت‌ها. از سوی دیگر، نبود نظام استعدادیابی کارآمد و علمی، یکی دیگر از چالش‌های اساسی ورزش زورخانه‌ای است. مطالعات حاکی از آن است که بسیاری از ظرفیت‌های انسانی در کشور به دلیل نبود برنامه‌ریزی هدفمند برای کشف و پرورش استعدادها، نادیده گرفته می‌شوند (Ismailpour Bariki et al., 2021). به‌ویژه در شرایطی که کشورهای پیشرفته با بهره‌گیری از داده‌های علمی و تکنولوژی‌های نوین در حال ارتقاء نظام استعدادیابی خود هستند، ایران نیز باید در این مسیر گام‌های علمی و سیستماتیک بردارد. مطالعات آینده‌پژوهانه نشان می‌دهند که بدون همکاری و هماهنگی نهادی، به‌ویژه بین نهادهای دولتی، فدراسیون‌های ورزشی، رسانه‌ها و بخش خصوصی، نمی‌توان به توسعه پایدار ورزش زورخانه‌ای دست یافت (Aghababayi & Afshari, 2023; Padash et al., 2021). بنابراین، اتخاذ رویکردی یکپارچه و سیستمی، با تأکید بر چشم‌انداز بلندمدت و با تکیه بر خرد جمعی خبرگان، ضرورتی انکارناپذیر برای موفقیت در این مسیر است. در مجموع، می‌توان چنین نتیجه گرفت که ورزش زورخانه‌ای با توجه به ظرفیت‌های فرهنگی، اجتماعی و تاریخی خود، می‌تواند به‌عنوان یکی از ابزارهای ارتقاء سرمایه اجتماعی، تقویت انسجام ملی و نهادینه‌سازی سبک زندگی سالم مطرح شود. اما تحقق این اهداف نیازمند نگاهی راهبردی، بهره‌گیری از رویکرد آینده‌پژوهی و مشارکت فعال همه نهادهای تأثیرگذار است. پژوهش حاضر، در چارچوب همین ضرورت، با بهره‌گیری از ابزارهای علمی و نظریه‌های معتبر، به شناسایی و تحلیل عوامل کلیدی توسعه ورزش زورخانه‌ای در ایران می‌پردازد و می‌کوشد راهکارهایی برای آینده‌ای بهتر در این حوزه ارائه دهد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ اجرا پیمایشی با شیوه آمیخته کیفی-کمی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش خبرگان دانشگاهی و پیشکسوتان ورزش باستانی می‌باشند که به صورت هدفمند و به روش گلوله برفی انتخاب شدند. در مجموع با ۳۲ نفر از خبرگان در حوزه‌های مربوطه مصاحبه شد که از مصاحبه ۲۳ به بعد به اشباع نظری دست یافتیم که مشخصات آن‌ها و مدت زمان مصاحبه‌ها در جدول (۲) آورده شده است. ابزار و روش گردآوری داده دو پرسشنامه (تأثیرگذاری/قطعیت) و یک پرسشنامه ماتریسی بود که توسط خبرگان مربوطه به مورد تایید روایی قرار گرفت. همچنین به منظور تعیین پایایی آزمون از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان ضریب آلفا برای پرسشنامه تأثیرگذاری و قطعیت به ترتیب ۰.۹۶۷ و ۰.۹۰۱ بدست آمد. روش گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی صورت گرفت. در بخش میدانی گردآوری داده‌ها طی سه مرحله و با فاصله‌های زمانی مختلف به صورت مصاحبه‌های نیمه عمیق با خبرگان انجام شد در ادامه نیز تحلیل‌های لازم صورت و سپس مرحله بعدی شروع می‌شد. در مراحل دوم و سوم برای تحلیل و شناسایی عوامل مؤثر و کلیدی توسعه ورزش پهلوانی و زورخانه‌ای از نرم افزار ۲۰۱۸ Micmac و تحلیل آمار توصیفی از نرم افزار SPSS.۲۱ استفاده گردید.

جدول ۱. مشخصات عمومی جامعه آماری (نمونه خبرگان)

نشانیگر	مسئولیت	مدرک	سنوات خدمت	مدت مصاحبه
P1	رئیس اسبق فدراسیون کشتی و دبیر فدراسیون جهانی پهلوانی	لیسانس	۲۰ سال	۲۴۰ دقیقه
P2	رئیس فدراسیون پهلوانی و زورخانه‌ای	دکتری	۳ سال	۱۸۰ دقیقه
P3	رئیس اسبق هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای استان تهران	لیسانس	۸ سال	۹۰ دقیقه
P4	پیش کسوت و قهرمان جهان	دیپلم	۳۰ سال	۱۲۰ دقیقه
P5	مربی تیم ملی پهلوانی و زورخانه‌ای	فوق دیپلم	۸ سال	۱۸۰ دقیقه

P۶	قهرمان جهان و دبیر هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای استان تهران	دکتری	۴ سال	۱۰۰ دقیقه
P۷	دبیر هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای شمال شرق	لیسانس	۳ سال	۸۰ دقیقه
P۸	رئیس کمیته استعدادیابی هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای شمال شرق	دکتری	۳ سال	۲۲۰ دقیقه
P۹	دبیر هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای شمال شرق	دیپلم	۳ سال	۱۲۰ دقیقه
P۱۰	رئیس هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای شمال شرق	دکتری	۳ سال	۱۰۰ دقیقه
P۱۱	رئیس انجمن پارازورخانه‌ای فدراسیون جانبازان و معلولین	لیسانس	۳ سال	۱۰۰ دقیقه
P۱۲	رئیس کمیته فنی هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای استان	لیسانس	۳ سال	۸۵ دقیقه
P۱۳	رئیس کمیته داوران	دکتری	۸ سال	۱۸۰ دقیقه
P۱۴	دبیر هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای فیروزکوه	دیپلم	۳ سال	۱۰۰ دقیقه
P۱۵	رئیس هیأت پهلوانی و زورخانه‌ای استان ایلام	فوق لیسانس	۸ سال	۱۴۰ دقیقه
P۱۶	قهرمان کشور	دیپلم	۱۰ سال	۹۰ دقیقه
P۱۷	نایب رئیس اسبق فدراسیون پهلوانی و زورخانه‌ای	فوق دیپلم	۸ سال	۱۱۰ دقیقه
P۱۸	مرشد	فوق دیپلم	۸ سال	۱۲۰ دقیقه
P۱۹	مرشد	فوق دیپلم	۸ سال	۹۰ دقیقه
P۲۰	قهرمان	دیپلم	۲۰ سال	۱۲۰ دقیقه
P۲۱	هئیت علمی دانشگاه (رشته مدیریت ورزشی)	دکتر	۷ سال	۸۵ دقیقه
P۲۲	هئیت علمی دانشگاه (رشته مدیریت ورزشی)	دکتر	۱۰ سال	۸۰ دقیقه
P۲۳	هئیت علمی دانشگاه (رشته مدیریت ورزشی)	دکتر	۴ سال	۱۳۰ دقیقه

یافته‌ها

براساس یافته‌های بدست آمده در بخش مشخصات خبرگان، ۸۶۹ درصد از پاسخگویان را زنان و ۹۱.۳ درصد را مردان تشکیل داده اند. بالاترین سن پاسخگویان یعنی در حدود ۲۶.۰۸ درصد بین ۴۹-۴۰ سال و کمترین میزان سنی آن‌ها یعنی در حدود ۱۳.۰۴ درصد بین ۲۰ تا ۲۹ سال بوده است. ۲۱.۷۳ درصد پاسخگویان دارای مدرک دیپلم، ۱۷.۳۹ درصد دارای مدرک فوق دیپلم، ۲۱.۷۳ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۴.۳۴ درصد کارشناسی ارشد و ۳۴.۷۸ درصد از پاسخگویان نیز دارای مدرک دکتر می‌باشند. ۴۳.۴۷ درصد از پاسخگویان زیر ۵ سال، ۳۹.۱۳ درصد بین ۶ تا ۱۰ سال، ۱۳.۰۴ درصد بین ۱۱ تا ۲۰ سال و ۴.۳۴ درصد نیز بین ۲۱ تا ۳۰ سال سابقه کار داشتند. همچنین براساس یافته‌های بدست آمده در حدود ۱۳.۰۴ درصد از پاسخگویان استاد دانشگاه، ۵۶.۵۲ درصد روسای فدراسیون، ۴.۳۴ درصد مربی و ۲۶.۰۸ درصد نیز ورزشکار زورخانه‌ای می‌باشند. با توجه به تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های انجام شده، در رابطه با عامل‌های موثر بر توسعه ورزش زورخانه‌ای در آینده است، عوامل شناسایی شده در قالب مولفه‌ها و زیرمولفه‌ها دسته بندی شدند که در جدول (۳) به آن اشاره شده است. همان طور که در این جدول نشان داده شده است این شاخص‌ها هر یک شامل ۸ رکن (حمایت مالی، رویکرد جامع و یکپارچه به توسعه ورزش زورخانه‌ای، مشارکت ورزشی، حمایت شغلی از ورزشکاران، تسهیلات و تاسیسات آموزشی، تدارک مربیگری و سیستم گزینش مربی، رقابت بین المللی و تحقیقات علمی) و ۷۵ عامل اولیه موثر در موفقیت و توسعه ورزش زورخانه‌ای و باستانی کشور می‌باشند.

جدول ۲. هفتاد و پنج عامل اولیه موثر در موفقیت ورزش زورخانه‌ای و باستانی کشور

مؤلفه	زیرمؤلفه	فراوانی کدها
حمایت مالی	تخصص خصوصی سازی	۷
	افزایش بودجه‌های ملی	۱۱
	برنامه‌های حمایت مالی از ورزشکاران (سرمایه گذاری، کمک بلاعوض و...)	۲
	ارائه معافیت مالیاتی	۴
	هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه حوزه ورزش باستانی	۶
	به رسمیت شناختن حق پخش تلویزیونی	۸
	تدوین برنامه حمایتی برای سرمایه گذرا بخش خصوصی در ورزش باستانی	۱۰
	درآمدزایی از طریق تبلیغات و جذب اسپانسر در مسابقات ورزش باستانی	۱۴
	برنامه ریزی مالی مناسب و بهره گیری بهتر از منابع مالی دولتی	۹
	تنوع بخشی به منابع درآمدی فدراسیون ورزش باستانی و زورخانه‌ای از طریق ایجاد کمیته بازاریابی و گسترش مشارکت بخش خصوصی برای سرمایه گذاری.	۳
رویکرد جامع و یکپارچه به توسعه ورزش باستانی	کاهش دخالت مسئولین سیاسی در فدراسیون‌های ورزشی	۵
	وجود برنامه‌های جامع برای ورزش باستانی	۸
	افزایش ثبات جایگاه مدیران و مربیان در ورزش باستانی	۵
	کاهش موازی کاری در اخذ تصمیم‌های کلان ورزش باستانی	۳
	ایجاد ارتباط دوسویه وزارت ورزش، و فدراسیون‌های ورزش زورخانه‌ای با دانشگاهها، صنعت و دیگر سازمان ها	۱۲
	مطلع بودن روسای فدراسیونها، روسای هیات‌های استانی، مربیان و ورزشکاران هر رشته از سیاست‌های ملی	۴
	ایجاد یک سیستم حمایتی مداوم و جامع	۶
	وجود برنامه‌ای جامع برای رشته ورزشی باستانی	۸
	توسعه ، حمایت و پشتیبانی منابع انسانی ورزش باستانی در کشور	۳
	راه اندازی لیگ‌های ورزش باستانی در سطح استان	۵
	دعوت از تیم‌های مطرح کشور برای برگزاری مسابقات دوستانه	۹
	تدوین نظام حفظ، توسعه و ارتقا ارزش‌های فرهنگی و اخلاقی	۳
	برگزاری جلسات ماهانه بین مسئولین در هئیت ورزش باستانی جهت برنامه ریزی جامع و صحیح	۲
مشارکت ورزشی	ایجاد برنامه‌های انگیزشی و مفرح برای جذب جوانان به این رشته ورزشی	۸
	ارتقای کمی و کیفی زورخانه‌ها با تأکید بر توزیع عادلانه و دسترسی آسان برای عموم.	۱۱
	استفاده از روش مدیریت راهبردی (تدوین، اجرا و ارزیابی برنامه راهبردی) در اداره فدراسیون ورزش باستانی و زورخانه‌ای و هیأت‌های استانی تابعه.	۶
	راهبردهای مشارکتی بخش خصوصی	۸
	اختصاص زمان کافی به درس تربیت بدنی (بخصوص ورزش‌های باستانی) در سطوح مدارس و دانشگاه ها	۵
	مشارکت در توسعه دانش ورزش باستانی و روز آمد کردن علم ورزش به عنوان زیرساختهای کیفی گذران اوقات فراغت.	۱۲
	برگزاری منظم مسابقات ورزش‌های زورخانه‌ای در سطوح مدارس، دانشگاه‌ها و زورخانه ها	۹
	افزایش مشارکت مردم در ورزش باستانی	۵
	افزایش مشارکت سازمان‌های دیگر علاوه بر سازمان‌های ورزشی در ورزش زورخانه‌ای (مانند کارگران، دانشجویان، دانش آموزان و نظامیان)	۷

۱۰	استفاده از ظرفیت‌های سایر ارگان‌ها مانند شهرداری، نیروهای مسلح و ... در جهت افزایش مشارکت اقشار مختلف.	
۷	افزایش کیفیت تجهیزات و امکانات زورخانه ها	
۴	ایجاد تعامل و ارتباط با مراکز آموزش عالی برای توسعه ورزش باستانی	
۶	همکاری با رسانه‌های جمعی برای ارتقای آگاهی جامعه نسبت به ورزش باستانی	
۲	تلاش برای پوشش تلویزیونی و رادیویی رویدادهای مهم ورزش باستانی	
۴	گسترش - مشارکت نهادهای عمومی و مردمی در توسعه ورزش باستانی	
۷	تعامل با باشگاه‌های ورزشی فعال در سایر رشته‌های ورزشی برای تیم داری در کشتی پهلوانی و ورزش زورخانه ای.	
۳	توسعه بیمه ورزشکاران	حمایت شغلی از ورزشکاران
۳	نقش حمایتی فدراسیون‌ها و وزارت ورزش و جوانان در مسیر شغلی ورزشکار	
۵	استخدام ورزشکاران مطرح ورزش باستانی و استفاده بهینه از آن‌ها جهت پرورش ورزشکاران آینده	
۸	پرداخت پاداش به ورزشکاران مطرح ورزش باستانی	
۶	وجود تجهیزات ورزشی استاندارد و مرغوب (تخته شنو، میل ، کباده و...) برای استفاده ورزشکاران	تسهیلات و تاسیسات آموزشی
۲	روزآمد نمودن، استانداردسازی و جذاب سازی شیوه ها، مقررات، اماکن و تجهیزات ورزش باستانی و زورخانه ای.	
۳	دسترسی آسان به امکانات ورزشی زورخانه ها	
۷	ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی در مورد امکانات ورزشی زورخانه ها	
۵	وجود امکانات آموزشی به روز و دارای استاندارد جهانی (سخت افزاری و نرم افزاری)	
۴	افزایش امکانات رفاهی کلاس‌های آموزشی نوجوانان و جوانان	
۶	اعزام افراد ذیصلاح به شکل فرصت‌های مطالعاتی ورزشی به مراکز علمی ورزشی بزرگ دنیا	
۸	توسعه ورزش زورخانه‌ای در مدارس و دانشگاه‌ها.	
۳	تعامل با مراکز آکادمیک و دانایی محور کردن ورزش زورخانه ای.	
۵	وجود دوره‌های بازآموزی ارتقای عملکرد کیفی و کمی مربیان	تدارک مربیگری و سیستم گزینش مربی
۹	افزایش تعداد مربیان و داوران و علمی کردن فعالیتهای ورزش باستانی	
۳	استفاده از مدرسان کارآمد و با تجربه	
۷	مناسب بودن درآمد ماهیانه مربیان	
۲	توسعه بیمه مربیان	
۸	برخورداری مربیان از مزایای بازنشستگی	
۱۰	استفاده از مربیان با سابقه و پیشکسوت ورزش زورخانه ای	
۹	استفاده از مربیان جوان با دانش و انگیزه مناسب	
۲	ایجاد برنامه‌های تشویقی و حمایتی مناسب برای مربیان و داوران	
۵	توسعه و پرورش و حمایت منابع انسانی مورد نیاز فدراسیون اعم از ورزشکار، مربی، داور، مرشد، کارشناس و مدیر با تأکید بر داوطلبی در ورزش.	
۳	همانگی فدراسیون‌های ورزشی با دیگر سازمان‌های کشوری در برگزاری رویدادهای ورزشی ملی و بین المللی	رقابت بین المللی
۶	قبولی میزبانی مسابقات مهم قاره‌ای و جهانی	
۴	ارتقاء سطح کیفی و کمی برگزاری مسابقات ورزشی ملی و بین المللی	
۵	دعوت از تیم‌های مطرح دنیا برای برگزاری مسابقات دوستانه	

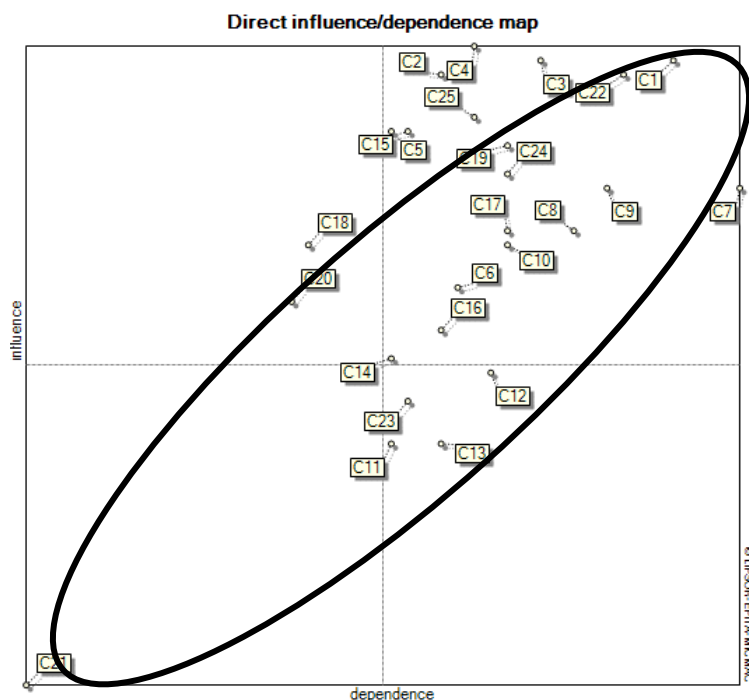
تحقیقات علمی	۷	حمایت مالی و تامین امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی مرتبط با تحقیقات علمی حوزه ورزش زورخانه ای
	۴	طراحی سیستم علمی مناسب جهت ارزیابی عملکرد مربیان و ورزشکاران ملی انتشار نتایج تحقیقات علمی ورزش قهرمانی در بین فدراسیونها
	۲	راه اندازی و مکانیزاسیون سیستم اطلاعات ورزش زورخانه ای.
	۲	همکاری نزدیک فدراسیونهای ورزشی با دانشگاهها جهت حمایت علمی دانشگاهها از ورزش زورخانه ای
	۶	حمایت از حوزه مهندسی ورزش جهت نوآوری در ساخت وسایل و تجهیزات مورد نیاز ورزشکاران
	۸	توجه کمی و کیفی رسانه ای
	۵	افزایش اطلاعات علمی ورزشی (طب ورزشی ، تغذیه ، فیزیولوژی و)....
	۸	لیگهای استانی و مسابقات بین باشگاهی به جای مسابقات استانی و شهرستان ها.
	۳	کمک به توسعه ساختار بین المللی نوپای ورزش زورخانه ای از طریق تامین منابع انسانی، امکانات و تجهیزات مورد نیاز فدراسیون بین المللی.
	۸	سازماندهی نظام مسابقات فدراسیون با تأکید بر میزبانی مسابقات بین المللی، برگزاری

برای انتخاب عوامل مهم موثر بر توسعه ورزش پهلوانی و زورخانه ای ایران ابتدا از میان ۷۵ عامل بررسی شده توسط خبرگان در مرحله اول ۲۵ عامل به عنوان تاثیرگذارترین عوامل بر موفقیت ورزش پهلوانی و زورخانه ای انتخاب شدند. این ۲۵ عامل مهم شناسایی شده در ماتریسی به ابعاد ۲۵*۲۵ قرار گرفته و توسط خبرگان تکمیل و با نرم افزار میک مک تحلیل شدند. در این ماتریس ، عدد صفر = بدون تاثیر، عددیک=تاثیر ضعیف، عدد دو=تاثیر متوسط و عدد سه = تاثیر قوی داشتند. براساس نتایج جدول زیر، درجه پرشدگی حدود ۹۱.۳۶ درصد بود که حاکی از این است که عوامل انتخاب شده توسط خبرگان در ۹۱.۳۶ درصد موارد بر یکدیگر تاثیر داشته اند. از مجموع ۵۷۱ رابطه قابل ارزیابی ۵۴ رابطه صفر بوده ، یعنی عوامل بر یکدیگر تاثیر نداشته یا از یکدیگر تاثیر نپذیرفته اند که این تعداد نزدیک به ۹.۴۵ درصد کل حجم ماتریس را به خود اختصاص داده است. از طرف دیگر ماتریس بر اساس شاخص های آماری با ۲ بار چرخش داده ای از مطلوبیت و بهینه شدگی ۱۰۰ درصد برخوردار بوده که حاکی از روایی بالای پرسشنامه و پاسخ های آن است.

جدول ۳. تحلیل اولیه داده های ماتریس و تأثیرات متقاطع

شاخص	ابعاد ماتریس	تعداد تکرار	تعداد صفرها	تعداد یک	تعداد دو	تعداد سه	جمع	درجه پرشدگی
مقدار	۲۵*۲۵	۲	۵۴	۱۶۲	۱۲۸	۲۸۱	۵۷۱	۹۱.۳۶٪

آنچه از وضعیت صفحه پراکندگی عوامل تاثیرگذار بر توسعه ورزش پهلوانی و زورخانه ای کشور در نمودار شماره (۱) می توان فهمید این است که سیستم در وضعیت ناپایداری قرار دارد . یعنی بیشتر عوامل در اطراف محور قطری صفحه پراکنده هستند، غیر از چند عامل محدود که نشان می دهند دارای تاثیرگذاری بالایی در سیستم هستند بقیه عوامل از وضعیت تقریباً مشابهی نسبت به همدیگر برخوردارند که فقط شدت وضعیت آن ها با هم متفاوت است.

شکل ۱. وضعیت پایداری/ناپایداری سیستم

در جدول (۵) وضعیت ۲۵ عامل شناسایی شده نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود عوامل برگزاری منظم مسابقات ورزش‌های زورخانه‌ای در سطوح مدارس، دانشگاه‌ها و زورخانه‌ها، هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه حوزه ورزش باستانی و هماهنگی فدراسیون‌های ورزشی با دیگر سازمان‌های کشوری در برگزاری رویدادهای ورزشی بیشترین ارتباط مستقیم را با عوامل دیگر دارند. بدین معنی که تاثیر گذاری و تاثیر پذیری این عوامل بیشتر از سایر عوامل است. فدراسیون‌های ورزشی با دیگر سازمان‌های کشوری در برگزاری رویدادهای ورزشی، برگزاری منظم مسابقات ورزش‌های زورخانه‌ای در سطوح مدارس، دانشگاه‌ها و زورخانه‌ها و راه اندازی لیگ‌های ورزش باستانی در سطح استان بیشترین ارتباط غیرمستقیم را با عوامل دیگر دارند. بدین معنی که تاثیر گذاری و تاثیر پذیری این عوامل بیشتر از سایر عوامل است.

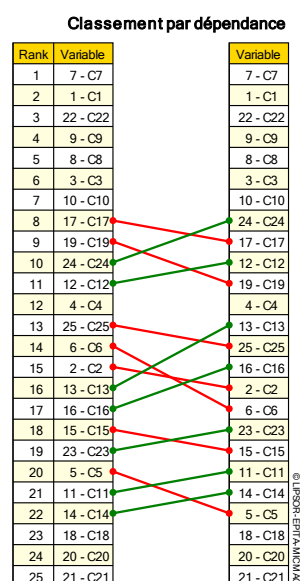
جدول ۴. میزان تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر یکدیگر

تعداد	عامل	اثرات مستقیم		اثرات غیرمستقیم	
		میزان تاثیرگذاری	میزان تاثیرپذیری	میزان تاثیرگذاری	میزان تاثیرپذیری
۱	هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه حوزه ورزش باستانی	۶۳	۶۳	۱۶۰۳۸۶	۱۶۲۱۳۶
۲	ایجاد ارتباط دوسویه وزارت ورزش، و فدراسیون‌های ورزش زورخانه‌ای با دانشگاه‌ها، صنعت و دیگر سازمان‌ها	۶۲	۴۹	۱۶۱۱۱۵	۱۳۱۱۳۸
۳	راه اندازی لیگ‌های ورزش باستانی در سطح استان	۶۳	۵۵	۱۶۶۰۳۲	۱۴۵۱۳۵
۴	برگزاری جلسات ماهانه بین مسئولین در هئیت ورزش باستانی جهت برنامه ریزی جامع و صحیح	۶۴	۵۱	۱۶۵۸۵۴	۱۳۵۹۰۴
۵	ایجاد برنامه‌های انگیزشی و مفرح برای جذب جوانان به این رشته ورزشی	۵۸	۴۶	۱۵۱۵۵۰	۱۲۲۲۶۹
۶	استفاده از روش مدیریت راهبردی (تدوین، اجرا و ارزیابی برنامه راهبردی) در اداره فدراسیون ورزش باستانی و زورخانه‌ای و هیأت‌های استانی تابعه.	۴۷	۵۰	۱۲۶۸۵۷	۱۲۹۸۷۱

۷	برگزاری منظم مسابقات ورزش‌های زورخانه‌ای در سطوح مدارس، دانشگاه‌ها و زورخانه‌ها	۵۴	۶۷	۱۴۳۴۰۷	۱۷۴۲۸۵
۸	افزایش مشارکت سازمان‌های دیگر علاوه بر سازمان‌های ورزشی در ورزش زورخانه‌ای (مانند کارگران، دانشجویان، دانش آموزان و نظامیان)	۵۱	۵۷	۱۳۴۲۹۳	۱۵۰۲۸۸
۹	استفاده از ظرفیت‌های سایر ارگان‌ها مانند شهرداری، نیروهای مسلح و ... در جهت افزایش مشارکت اقشار مختلف.	۵۴	۵۹	۱۴۱۹۹۸	۱۵۴۳۱۹
۱۰	همکاری با رسانه‌های جمعی برای ارتقای آگاهی جامعه نسبت به ورزش باستانی	۵۰	۵۳	۱۳۱۷۵۶	۱۴۱۸۸۹
۱۱	تلاش برای پوشش تلویزیونی و رادیویی رویدادهای مهم ورزش باستانی	۳۶	۴۶	۱۰۰۱۱۵	۱۲۵۴۹۳
۱۲	گسترش - مشارکت نهادهای عمومی و مردمی در توسعه ورزش باستانی	۴۱	۵۲	۱۰۹۸۸۷	۱۳۹۸۱۱
۱۳	پرداخت پاداش به ورزشکاران مطرح ورزش باستانی	۳۶	۴۹	۹۹۱۹۹	۱۳۴۳۶۴
۱۴	وجود تجهیزات ورزشی استاندارد و مرغوب (تخته شنو، میل، کباده و ...) برای استفاده ورزشکاران	۴۲	۴۶	۱۱۷۸۷۲	۱۲۴۹۵۷
۱۵	روزآمد نمودن، استانداردسازی و جذاب سازی شیوه‌ها، مقررات، اماکن و تجهیزات ورزش باستانی و زورخانه‌ای.	۵۸	۴۷	۱۵۵۱۶۱	۱۲۶۰۰۸
۱۶	دسترسی آسان به امکانات ورزشی زورخانه‌ها	۴۴	۴۹	۱۱۸۰۳۷	۱۳۱۷۰۳
۱۷	افزایش امکانات رفاهی کلاس‌های آموزشی نوجوانان و جوانان	۵۱	۵۳	۱۳۵۳۳۶	۱۳۹۹۳۲
۱۸	تعامل با مراکز آکادمیک و دانایی محور کردن ورزش زورخانه‌ای	۵۰	۴۱	۱۳۴۲۷۵	۱۱۰۵۲۴
۱۹	افزایش تعداد مربیان و داوران و علمی کردن فعالیتهای ورزش باستانی	۵۷	۵۳	۱۴۸۷۵۶	۱۳۸۶۷۶
۲۰	مناسب بودن درآمد ماهیانه مربیان	۴۶	۴۰	۱۲۳۲۲۷	۱۰۴۷۸۱
۲۱	برخورداری مربیان از مزایای بازنشستگی	۱۹	۲۴	۵۱۹۴۷	۶۳۲۵۳
۲۲	هماهنگی فدراسیون‌های ورزشی با دیگر سازمان‌های کشوری در برگزاری رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی	۶۲	۶۰	۱۶۴۱۹۳	۱۵۹۷۸۶
۲۳	همکاری نزدیک فدراسیونهای ورزشی با دانشگاهها جهت حمایت علمی دانشگاهها از ورزش زورخانه‌ای	۳۹	۴۷	۱۰۷۱۱۷	۱۲۶۸۳۷
۲۴	ارتقاء سطح کیفی و کمی برگزاری مسابقات ورزشی ملی و بین‌المللی	۵۵	۵۳	۱۴۶۸۷۸	۱۴۰۸۷۲
۲۵	کمک به توسعه ساختار بین‌المللی نوپای ورزش زورخانه‌ای از طریق تأمین منابع انسانی، امکانات و تجهیزات مورد نیاز فدراسیون بین‌المللی.	۵۹	۵۱	۱۵۲۴۷۰	۱۳۳۴۸۷
جمع		۱۲۶۱	۱۲۶۱	۱۲۶۱	۱۲۶۱

مقایسه نتایج تحلیل اثرات مستقیم و غیرمستقیم عوامل در همدیگر در جدول (۶) صورت گرفته است. در این روش هر کدام از روابط متغیرها توسط نرم افزار به توانهای ۲، ۳، ۴، ۵ و ... رسانده و بر این اساس اثرات غیرمستقیم متغیرها سنجیده می‌شود. آنچه که از مقایسه نتایج تحلیل اثرات مستقیم و غیرمستقیم در جدول (۶) بدست آمده این است که رتبه‌های اول تا هفتم عوامل، در اثرات مستقیم و غیرمستقیم مشابه هستند. صرفاً در چند عامل محدود، رتبه اثرات مستقیم و غیر مستقیم با هم تفاوت جزئی دارند.

جدول ۵. مقایسه نتایج تحلیل اثرات مستقیم و غیرمستقیم عوامل

بدین ترتیب و پس از استفاده از ماتریس تاثیرات متقابل و نرم افزار میک مک ۷ عامل (عوامل تاثیرگذار و دوجهی) به عنوان عوامل کلیدی شناسایی شدند که شامل برگزاری منظم مسابقات ورزش های زورخانه ای در سطوح مدارس، دانشگاه ها و زورخانه ها، هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه حوزه ورزش باستانی، هماهنگی فدراسیون های ورزشی و دیگر سازمان های کشوری در برگزاری رویدادهای ورزش زورخانه ای، استفاده از ظرفیت های سایر ارگان ها مانند شهرداری، نیروهای مسلح و ... در جهت افزایش مشارکت اقشار مختلف، افزایش مشارکت سازمان های دیگر علاوه بر سازمان های ورزشی در ورزش زورخانه ای (مانند کارگران، دانشجویان، دانش آموزان و نظامیان)، راه اندازی لیگ های ورزش باستانی در سطح استان و همکاری با رسانه های جمعی برای ارتقای آگاهی جامعه نسبت به ورزش باستانی می باشند.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر، شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه ورزش زورخانه ای کشور با رویکرد آینده پژوهی بود. تحلیل های به دست آمده از مصاحبه با خبرگان و استفاده از نرم افزار میک مک نشان داد که از میان ۷۵ عامل اولیه شناسایی شده، ۲۵ عامل به عنوان عوامل اصلی و در نهایت ۷ عامل به عنوان عوامل کلیدی نهایی برگزیده شدند. این عوامل شامل: برگزاری منظم مسابقات در سطوح مدارس، دانشگاه ها و زورخانه ها، هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه ورزش باستانی، هماهنگی فدراسیون های ورزشی با سازمان های ملی، استفاده از ظرفیت ارگان های مانند شهرداری و نیروهای مسلح، افزایش مشارکت سازمان های غیرورزشی، راه اندازی لیگ های استانی، و همکاری با رسانه ها بودند. این عوامل نه تنها دارای بیشترین میزان اثرگذاری و اثرپذیری مستقیم و غیرمستقیم بودند، بلکه به عنوان نقاط گرهی توسعه این ورزش تلقی شدند.

نخستین یافته مهم پژوهش، تأثیر بسیار بالای «برگزاری منظم مسابقات ورزش زورخانه ای» در سطوح مختلف آموزشی و محلی بود. این نتیجه با یافته های پژوهش های پیشین همخوانی دارد که بر نقش مؤثر مسابقات ورزشی در تقویت مشارکت و شناسایی استعدادها تأکید داشتند (Farahani et al., 2016; Rashidlamir et al., 2018). برگزاری مستمر و نظام مند رقابت های ورزشی علاوه بر افزایش انگیزه ورزشکاران، موجب جلب توجه رسانه ها، خانواده ها و نهادهای دولتی به این رشته می گردد و بستری برای نهادینه سازی آن در بطن جامعه فراهم می آورد. همچنین این یافته با دیدگاه (Siyavashi, 2015) همراستا است که بیان می کند نبود ساختار منظم رقابتی یکی از موانع اصلی توسعه ورزش باستانی در استان خراسان رضوی بوده است.

عامل دوم، ضعف در «هماهنگی بین دولت و مجلس در تصویب بودجه ورزش باستانی» است که نشان می‌دهد فقدان سیاست‌گذاری کلان و اجماع نهادی، از چالش‌های عمده در مسیر توسعه این رشته است. این یافته با نتایج (Shabani et al., 2014) و (Padash et al., 2021) همسوست که در آن‌ها به نبود اجماع نهادی در مدیریت تربیت‌بدنی و ورزش در کشور اشاره شده بود. در واقع، نبود بودجه اختصاصی و پایدار برای ورزش زورخانه‌ای موجب ناپایداری برنامه‌ها و اقدامات می‌شود و این ورزش را در رقابت با دیگر رشته‌های ورزشی در موضع ضعف قرار می‌دهد. در پژوهش (Aghababayi & Afshari, 2023) نیز تأکید شده است که نبود چارچوب مالی پایدار برای رویدادهای ورزشی موجب اختلال در اجرای استراتژی‌های توسعه‌ای می‌گردد.

عامل سوم کلیدی، «هماهنگی فدراسیون‌های ورزشی با سازمان‌های ملی» در برگزاری رویدادهاست. این موضوع به نبود یک ساختار هماهنگ، یکپارچه و هدفمند برای مدیریت کلان ورزش زورخانه‌ای اشاره دارد؛ موضوعی که در پژوهش (Rashidlamir et al., 2018) نیز مطرح شده و پیشنهاد ایجاد نهادهای میان‌بخشی و هماهنگ‌کننده را مطرح کرده است. از منظر (Armstrong, 2012)، در نظام‌های توسعه‌یافته، سازمان‌های ورزشی برای افزایش بهره‌وری، نیازمند پیروی از اصول مدیریت راهبردی و انسجام در سیاست‌گذاری‌اند؛ عنصری که در تحلیل‌های این پژوهش نیز فقدان آن به‌وضوح احساس می‌شود.

عامل چهارم شناسایی شده، «استفاده از ظرفیت ارگان‌هایی نظیر شهرداری، نیروهای مسلح و سازمان‌های خدماتی» برای توسعه مشارکت عمومی بود. این عامل حاکی از آن است که رویکرد سنتی مبتنی بر تمرکز صرف بر سازمان‌های ورزشی دیگر پاسخگوی نیازهای امروز جامعه نیست. مشارکت نهادهای غیرورزشی، نه تنها ظرفیت‌های انسانی و مالی را افزایش می‌دهد، بلکه منجر به نفوذ اجتماعی گسترده‌تر این ورزش در میان اقشار مختلف می‌شود. پژوهش (Petra, 2016) نیز نشان داده است که برای پاسخ به تحولات جمعیتی، جلب مشارکت نهادهای اجتماعی محلی در مدیریت ورزش‌های بومی از اهمیت بالایی برخوردار است. همچنین در مطالعه (Ismailpour Bariki et al., 2021) تأکید شده است که سیاست‌های چندبخشی و فرابخشی برای توسعه ورزش تربیتی از جمله ضرورت‌های تحقق آینده پایدار ورزشی کشور هستند.

یافته پنجم پژوهش حاضر، «افزایش مشارکت سازمان‌های غیرورزشی در توسعه ورزش زورخانه‌ای» است؛ موضوعی که به ویژه در مورد دانش‌آموزان، دانشجویان، کارگران و نظامیان اهمیت می‌یابد. این گروه‌ها به دلیل ظرفیت‌های فیزیکی، روحیه مشارکت‌جو و گستردگی جمعیتی می‌توانند نقش بسزایی در احیای ورزش باستانی ایفا کنند. در پژوهش (Shoole Kooh Shouri et al., 2021) نیز مشارکت سازمان‌های مختلف از جمله آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و نهادهای کارگری در توسعه ورزش دانش‌آموزی پیشنهاد شده است. بدین ترتیب، بازتعریف نقش اجتماعی و آموزشی ورزش زورخانه‌ای می‌تواند راهی برای گسترش آن در سطوح مختلف جامعه باشد.

عامل ششم، «راه‌اندازی لیگ‌های استانی ورزش باستانی» است که یکی از شاخص‌ترین راهبردهای توسعه پایدار در این ورزش به شمار می‌رود. لیگ‌های منظم، به‌عنوان سازوکار شناسایی استعدادها، تقویت رقابت و توسعه بازارهای محلی عمل می‌کنند. در مطالعه (Fathi et al., 2019) نیز ایجاد لیگ‌های تخصصی در ورزش دانشگاهی به‌عنوان سناریویی مؤثر در پیشبرد اهداف توسعه ورزش پیشنهاد شده است. این عامل با یافته‌های (Green, 2017) نیز همخوانی دارد که بر نقش لیگ‌های محلی در ارتقاء رقابت‌پذیری ملی در ورزش کشورهای توسعه‌یافته تأکید کرده است.

نهایتاً، «نقش رسانه‌ها» به‌عنوان عامل هفتم، در جایگاه یک میانجی فرهنگی-اجتماعی شناسایی شد. رسانه‌ها به‌ویژه در عصر دیجیتال، ابزار مؤثری برای ارتقاء آگاهی عمومی، بازنمایی ارزش‌های فرهنگی و جذب مخاطبان جوان به شمار می‌آیند. تحلیل یافته‌ها با پژوهش (Siyavashi, 2015) همخوان است که نقش رسانه‌های جمعی را در تقویت فرهنگ ورزش پهلوانی برجسته دانسته است. همچنین (Bell, 2020) در زمینه مطالعات آینده‌پژوهی تأکید می‌کند که فرهنگ‌سازی رسانه‌ای یکی از راهکارهای مؤثر در شکل‌دهی آینده‌های ترجیحی در حوزه‌های اجتماعی از جمله ورزش است.

با در نظر گرفتن مجموع این یافته‌ها، مشخص می‌شود که توسعه ورزش زورخانه‌ای مستلزم رویکردی چندبعدی، نظام‌مند و مشارکتی است. هرچند که این ورزش دارای قدمت و غنای فرهنگی بالایی است، اما بدون برنامه‌ریزی مبتنی بر آینده‌پژوهی، نمی‌توان انتظار داشت که این ظرفیت بالقوه به فعلیت برسد. همان‌طور که (A'Arabi, 2018) در حوزه برنامه‌ریزی راهبردی تأکید دارد، توسعه پایدار نیازمند شناسایی و اولویت‌بندی عوامل کلیدی، تخصیص منابع، و ایجاد هماهنگی نهادی در راستای چشم‌اندازهای بلندمدت است. از این رو، پژوهش حاضر با تکیه بر رویکردهای علمی و نظریه‌پردازی پیشین، گامی مؤثر در مسیر شناخت واقع‌بینانه آینده ورزش زورخانه‌ای کشور به شمار می‌رود.

یکی از محدودیت‌های اصلی پژوهش، تمرکز بر نظرات خبرگان و نخبگان فعال در حوزه ورزش زورخانه‌ای بود که ممکن است دیدگاه‌های مردمی و محلی را کمتر منعکس کرده باشد. همچنین به دلیل استفاده از روش گلوله‌برفی در نمونه‌گیری، احتمال بروز سوگیری در انتخاب مشارکت‌کنندگان وجود دارد. محدودیت دیگر به استفاده از نرم‌افزار میک‌مک مربوط می‌شود که اگرچه در تحلیل اثرات متقابل بسیار کارآمد است، اما محدود به بررسی روابط خطی میان متغیرهاست و از تحلیل پویایی‌های زمانی عاجز است. پژوهش‌های آینده می‌توانند با تمرکز بر روش‌های دینامیک سیستم‌ها، تحلیل عمیق‌تری از مسیرهای توسعه ورزش زورخانه‌ای ارائه دهند. همچنین بررسی نقش فرهنگ‌های محلی و قومیتی در پذیرش یا مقاومت نسبت به این ورزش می‌تواند ابعاد اجتماعی تازه‌ای را آشکار سازد. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده، مشارکت مردمی و دیدگاه مخاطبان هدف، مانند نوجوانان و جوانان، به‌طور گسترده‌تری لحاظ شود. پژوهش‌های مقایسه‌ای با سایر کشورهای دارای ورزش‌های بومی نیز می‌تواند چشم‌اندازهای بین‌المللی ارزشمندی را فراهم کند.

توصیه می‌شود فدراسیون ورزش زورخانه‌ای با تدوین سند راهبردی پنج‌ساله، سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه را مبتنی بر یافته‌های پژوهش حاضر تنظیم کند. ایجاد شورای هماهنگی بین وزارت ورزش، آموزش و پرورش، شهرداری‌ها و رسانه‌ها می‌تواند به انسجام نهادی در توسعه این ورزش بینجامد. همچنین لازم است آموزش‌های تخصصی برای مربیان و مدیران زورخانه‌ها با محتوای آینده‌نگرانه طراحی و اجرا شود. در نهایت، استفاده از رسانه‌های اجتماعی و دیجیتال به‌منظور تبلیغ، فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی در مورد ارزش‌های ورزش زورخانه‌ای توصیه می‌شود.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

Extended Summary

Introduction

In recent years, the evolving landscape of global sports has necessitated more strategic, participatory, and foresight-based approaches to the development of traditional and cultural sports. Among these, Zurkhaneh sports—rooted in ancient Iranian

tradition—represent a unique blend of physical strength, moral values, and national identity (Bahaar, 2009). Despite its cultural richness and longstanding history, Zurkhaneh sports face significant challenges in adapting to modern institutional frameworks, engaging new generations, and competing with mainstream sports for attention and resources. These challenges call for strategic foresight to navigate uncertainties and design robust pathways for sustainable development (Bell, 2020).

The increasing complexity of societal dynamics—driven by rapid technological advancement, globalization, and cultural shifts—requires sports policy-makers and managers to go beyond reactive planning. Futures studies, with their emphasis on anticipation, systemic thinking, and scenario development, offer powerful tools for aligning heritage sports with modern societal needs (Blind & Cuhls, 2018; Zali, 2013). The Iranian context, in particular, demands such an approach, given the fragmentation of decision-making institutions and the lack of integrated development strategies in traditional sports domains (Aghababayi & Afshari, 2023; Rashidlamir et al., 2018).

Previous research underscores the importance of coordinated governance, institutional synergy, grassroots participation, and cultural-media support in ensuring the viability of indigenous sports systems. Studies on national sport development strategies have consistently highlighted the detrimental effects of political interference, lack of funding continuity, and unstructured talent identification systems (Farahani et al., 2016; Qarrah, 2014; Shabani et al., 2014). In this regard, Zurkhaneh sports, despite their moral and symbolic capital, often remain marginalized in national sport policy agendas.

Moreover, contemporary foresight-based studies in sports—ranging from physical education development to university and student sports—have emphasized the necessity of mapping critical uncertainties, engaging stakeholders, and creating shared visions of preferred futures (Fathi et al., 2019; Ismailpour Bariki et al., 2021; Shoole Kooh Shouri et al., 2021). These principles are particularly relevant for Zurkhaneh sports, which are not only a medium for physical exercise but also a carrier of Iranian cultural memory and ethical codes. Given the underutilization of existing structural and social capacities—such as municipalities, the armed forces, and educational systems—a systematic exploration of future-oriented strategies for Zurkhaneh sports becomes essential (Green, 2017; Petra, 2016).

Thus, the present study aims to identify and analyze the critical factors influencing the development of Zurkhaneh sports in Iran, using a futures studies approach. By employing both qualitative and quantitative methods, and integrating expert insight with analytical modeling, this study contributes to the body of knowledge in strategic sport development and provides actionable recommendations for policy-makers, sport managers, and community leaders (Padash et al., 2021; Siyavashi, 2015; Sotiriadou & Shilbury, 2020).

Methods and Materials

This research adopted a mixed-method design (qualitative–quantitative), categorized as applied in purpose and survey-based in nature. The study population comprised academic experts and veterans of Zurkhaneh sports, selected through purposive and snowball sampling methods. In-depth semi-structured interviews were conducted with 32 experts, reaching theoretical saturation at the 23rd interview. Three questionnaires were used: an influence questionnaire, a certainty questionnaire, and a matrix questionnaire, all of which were validated by a panel of experts. The reliability of the instruments was verified using Cronbach's alpha, with scores of 0.967 and 0.901, respectively. Data were collected in three stages and analyzed using MICMAC 2018 software for structural analysis and SPSS 21 for descriptive statistics.

Findings

The demographic profile of the participants revealed that 91.3% were male and 8.69% female, with most respondents between the ages of 40 and 49. In terms of academic qualifications, 34.78% held doctoral degrees. The expert sample included federation heads, coaches, athletes, and academic staff, each with substantial experience in the domain of traditional sports.

From the initial pool of 75 factors, experts identified 25 high-impact variables through structured interviews and cross-impact analysis. Using the MICMAC method, seven critical factors emerged as key drivers for the development of Zurkhaneh sports in Iran:

1. Regular organization of Zurkhaneh sports competitions across schools, universities, and local gyms.
2. Coordination between the government and parliament in approving budgets for traditional sports.
3. Institutional alignment among sports federations and national organizations for event planning.
4. Leveraging the capacities of other entities, such as municipalities and the armed forces, to enhance public engagement.
5. Expanding participation from non-sport organizations, such as labor unions, student bodies, and educational institutions.
6. Establishing provincial leagues dedicated to ancient sports.
7. Utilizing mass media to increase public awareness and cultural engagement.

These factors exhibited the highest degrees of direct and indirect influence within the cross-impact matrix, indicating their strategic importance in shaping future outcomes. The system was determined to be unstable, meaning that small changes in key variables could lead to significant shifts in the development trajectory. The MICMAC results showed a matrix fill rate of 91.36%, reflecting strong interrelationships among variables and high instrument validity.

Discussion and Conclusion

The study's findings affirm the strategic importance of organized competition as a cornerstone of sustainable development in Zurkhaneh sports. Regular events in educational and local settings not only stimulate interest and participation but also create a structured pathway for talent identification, media exposure, and public engagement. This aligns with previous research which has emphasized the role of consistent competitive platforms in enhancing visibility and stakeholder involvement.

Budgetary coordination between government and parliament emerged as another central pillar. The lack of dedicated financial frameworks for traditional sports has consistently hindered growth, sustainability, and innovation. Establishing a dedicated budget line, informed by strategic planning and expert consultation, is essential to overcome financial instability and create momentum for long-term development.

The study also highlights the fragmentation of institutional responsibilities in the realm of Zurkhaneh sports. While multiple entities, including the Ministry of Sports and Youth, the Ministry of Education, federations, and clubs, are involved, the absence of a unifying strategy leads to duplicated efforts and diluted impact. Coordinated governance and strategic alliances among these stakeholders are imperative to align objectives, consolidate resources, and build synergetic programs.

Moreover, the integration of non-sport actors—such as municipalities, the armed forces, labor groups, and universities—offers a fertile ground for expansion and cultural entrenchment. These institutions can serve as channels for outreach, infrastructure development, and social mobilization. Their involvement not only diversifies the stakeholder landscape but also infuses the sport with broader societal relevance.

The establishment of provincial leagues is another high-leverage activity. Such leagues can serve as hubs for local engagement, competitive development, and media interest. They also provide a platform for bridging grassroots participation

with elite sport pathways. This bottom-up model enhances resilience and sustainability while respecting regional identities and capacities.

Finally, media collaboration is crucial in transforming Zurkhaneh sports from a niche cultural activity to a mainstream athletic and educational movement. Strategic media campaigns, educational programming, and digital outreach can demystify traditional practices, inspire younger audiences, and cultivate national pride. The mass media's power to shape public perception and create narratives is indispensable in the revival and modernization of heritage sports.

In conclusion, this study demonstrates that the future development of Zurkhaneh sports in Iran hinges upon multi-sectoral collaboration, institutional coherence, strategic budgeting, and cultural-media synergy. By integrating foresight methods and expert knowledge, this research provides a practical roadmap for stakeholders aiming to preserve, modernize, and promote this culturally significant sport in a rapidly changing world.

References

- A'Arabi, S. M. (2018). *Handbook of Strategic Planning*. Tehran: Cultural Research Office Publications.
- Aghababayi, N., & Afshari, M. (2023). Foresight in the sports economy of Iran (Case study: Sporting events). *Journal of Sports Management*, 14(2), 99-116. https://jsm.ut.ac.ir/article_88885.html
- Armstrong, M. (2012). *Strategic Human Resource Management*. Tehran: Cultural Publication and Research Office.
- Bahaar, M. (2009). Ancient sports and their historical roots. *Chista Mehr*, 2, 140-159. <https://ensani.ir/fa/article/263571/>
- Bell, W. (2020). *Foundations of Futures Studies I: History, Purposes, Knowledge*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers. https://www.researchgate.net/publication/274489030_Foundations_of_Futures_Studies_Vol_1_History_Purposes_and_Knowledge
- Blind, K., & Cuhls, K. (2018). Current Foresight Activities in Central Europe. *Technological Forecasting and Social Change*, 60, 15-35. [https://doi.org/10.1016/S0040-1625\(98\)00021-3](https://doi.org/10.1016/S0040-1625(98)00021-3)
- Farahani, A., Keshavarz, L., & Sadeqi, A. (2016). Developing strategies for the advancement of elite sports in Iran. *Applied Research in Sports Management*, 5(3), 125-140. https://arsmb.journals.pnu.ac.ir/article_3446.html
- Fathi, M., Maleki, M. H., Saberi, A., & Zand Aghahi, A. (2019). Scenario planning for the future of university sports in Iran with a foresight approach. *Management and Development of Sports*, 3, 72-92. https://jsmd.guilan.ac.ir/article_4376.html
- Green, M. (2017). Olympic glory or grassroots development? Sport policy priorities in Australia, Canada and the United Kingdom, 1960-2006. *The International Journal of the History of Sport*, 24(7), 921-953. <https://doi.org/10.1080/09523360701311810>
- Hosseini, S. A. (2022). *Sports, music, and ancient sports* Master's thesis, Faculty of Management, Islamic Azad University, Mashhad].
- Ismailpour Bariki, I., Shojaei, V., & Hamimohammad. (2021). Factors influencing the development of physical education in Iran with a foresight approach. *New Approaches in Sports Management*, 9(35), 179-192. https://ntsmj.issma.ir/browse.php?a_id=1812&sid=1&slc_lang=fa&ftxt=0
- Khazaei, S. (2017). *Foresight: Concepts and Necessities*. Foresight Discovery website.
- Nazemi, A. (2017). *Seminar on Familiarization with Regional Foresight*. National Land Use Planning Center, Tabriz, East Azerbaijan Management and Planning Organization.
- Padash, D., Kashaf, S. M., Taghafi, F., & Hamidi, M. (2021). Identifying uncertainties in physical education and student sports for the horizon of 2025. *Research in Physical Education*, 9(22), 47-74. https://res.ssrc.ac.ir/article_1824.html
- Petra, M. (2016). Using scenario planning to determine the potential effects of socio-demographic change on local tourism demand dimensions in Queens, London in 2021. *Tourism Management Review*, 12, 137-148.
- Qarrah, M. A. (2014). *The status of sports in Iran compared to several different countries around the world* Doctoral dissertation, Tarbiat Moallem University of Tehran, Faculty of Physical Education and Sports Sciences].
- Rashidlamir, A., Dehghan Qahfarokhi, A., & Tayebi, B. (2018). Developing a strategic plan for the National Federation of Traditional Sports. *Research in Physiology and Sports Management*, 10(3), 139-155. https://www.sportrc.ir/article_80657.html
- Shabani, A., Rezaei Soufi, M., & Farahani, A. (2014). Studying existing challenges in the four sectors of sports in the country (Delphi study). *Contemporary Research in Sports Management*, 4(8), 65-79. https://smms.basu.ac.ir/article_1060.html
- Shoole Kooh Shouri, J., Askari, A., Nazari, R., & Naghi, A. (2021). Scenarios for the development of student sports in Iran. *Research in Sports Management and Motor Behavior*, 11(21), 186-208. <https://doi.org/10.52547/JRSM.11.21.184>
- Siyavashi, M. (2015). *SWOT analysis of traditional sports (Zurkhaneh) in Razavi Khorasan Province and providing strategies for development* Master's thesis, Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Imam Reza International University].
- Sotiriadou, K., & Shilbury, D. (2020). Australian Elite Athlete Development: An Organisational Perspective. *Sport Management Review*, 12(13), 137-148. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2009.01.002>
- Zali, N. (2013). *Strategic foresight in regional development planning*. Tehran: Strategic Studies Research Institute.